

جستارهایی در
ابعاد فرهنگی و اجتماعی
بحران ویروس کرونا در ایران

حسین زینبیسندگان

پژوهشگاه مطالعات فرهنگی و اجتماعی
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

جستارهایی در ابعاد فرهنگی و اجتماعی بحران ویروس کرونا در ایران

جمعی از نویسندگان.

دبیر مجموعه جامعه ایرانی و بحران کرونا: حسین میرزائی
ناشر: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی

ویراستار: سارا بقایی

طرح جلد: موسی مرتضوی فر

تاریخ انتشار: فروردین ۱۳۹۹

تیراژ: ۲۰۰

قیمت: ۱۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۶-۰۵۱

نشانی: تهران، خیابان بهاران، خیابان شهید مؤمن نژاد (گلستان یکم)، شماره ۱۲۴، تلفن: ۲۲۵۷۰۷۷۷

پست الکترونیک: publication@iscs.ac.ir وب سایت: www.iscs.ac.ir

کلیه آثار این مجموعه در جهت گسترش فضای آزاد علمی و نظر شخصی نویسندگان محترم آن است و لزوماً مورد تایید پژوهشکده نیست.

عنوان و نام پدیدآور: جستارهای در ابعاد فرهنگی و اجتماعی بحران ویروس کرونا در ایران / پژوهشکده

مطالعات فرهنگی و اجتماعی و مرکز تحقیقات فناوری

مشخصات نشر: تهران، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۱۲۷ ص.

فهرست: مجموعه جستارهای جامعه ایرانی و بحران کرونا / دبیر مجموعه: حسین میرزائی؛ ۱.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۶-۰۵۱-۵

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: کرونا ویروس ها -- ایران -- جنبه های اجتماعی

موضوع: Coronaviruses -- Iran -- Social aspects

موضوع: بیماری های ویروسی -- ایران -- همه گیرشناسی

موضوع: Virus diseases -- Iran -- Epidemiology

موضوع: بیماری های همه گیر -- ایران -- پیشگیری

موضوع: Epidemics -- Prevention -- Iran

شناسه افزودن: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی

شناسه افزودن: Institute for Social and Cultural Studies

رده بندی کنگره: RC ۷۷۶

رده بندی دیویی: ۶۱۶/۲۰۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۶۱۲۸۰۴۱

فهرست

۷	مقدمه: ضرورت مدیریت اجتماع بحران کرونا / حسین میرزائی
۱۱	ویروس کرونا و مانع‌کننده بحران / خدیجه کشاورز
۲۳	مدافعین سلامت و نابرابری‌های اجتماعی / آلا فلاسی
۲۹	کرونا و ویروس و دوگانه ناسیونالیسم / رضا ماهوزی
	نگاهی به هشتگ "در خانه می‌ماند": شکاف میان درک مردم و ستاد بحران در یک
۴۱	شعار / حسین میرزائی و جبار رحمانی
۵۵	سفرهای کرونایی؛ چرا مردم به سفر می‌روند؟ / جبار رحمانی
	کرونا به مثابه آزمایش نقش‌کننده؛ جستاری در کسب و کار و اقتصاد اجتماعی جامعه
۷۱	ایرانی / مهدی حسین زاده فرمی
	شهی که پاس رعیت نگاه می‌دارد؛ نگاهی به مسئولیت‌های مدیران در شرایط کنونی
۷۷	مواجهه با ویروس کووید ۱۹ / فرهاد بیانی
۸۷	کرونا و الهیات امروزی و مسئله آینده علم در ایران / جبار رحمانی
	کرونا به مثابه تکنولوژی و اثرات اجتماعی آن / اباذر اشتیری مهرجردی
	راهکارهایی برای استفاده از فضای مجازی در مبارزه با ویروس کرونا / حامد
۱۱۵	طاهری کیا
	سبک زندگی مراقبتی در شرایط بحران کرونا و سهم اصحاب علوم انسانی در آن /
۱۲۷	جبار رحمانی

مقدمه: ضرورت مدیریت اجتماعی بحران کرونا

پایان سال ۱۳۹۸ برای جامعه ایران، چندان خوشایند نبود، با همه سختی‌هایی که این سال داشت، شاید نزدیکی به عید نوروز می‌توانست مرحمتی بر رنج‌ها و ناراحتی‌های جامعه ایرانی باشد، اما خبر شیوع ویروس کرونا و ناشناختگی و فقدان داروی مؤثر برای آن، اضطراب دیگری را بر این جامعه وارد کرد. فراگیرتر شدن آن ویروس هرچه بیشتر جامعه را به یک موقعیت ناامن از نظر سلامت بهداشت فرو برد. در نهایت توسط دولت، موقعیت بهداشتی شیوع بیماری واگیر اعلام شد و در سطح جهانی هم مسئولان یکی از دشوارترین موقعیت‌های پاندمیک در تاریخ معاصر جهان توسط سازمان بهداشت جهانی مطرح شد. با شیوع کرونا، جامعه به سمت وضعیت تعلیق رفت. به تدریج امر جاری و نهادهای جامعه هر کدام بعد از دیگری

برای جلوگیری از شیوع این بیماری به سمت تعطیلی رفتند و در این میانه بخش‌هایی از فرودستان جامعه که امیدی به اندک کار و درآمد شب عید داشتند، هرچه بیشتر سفره‌شان خالی شد. کم کم کرونا همه اقشار و همه ابعاد زندگی ما را تحت شعاع خودش قرار داد. از این رو آنچه که اهمیت دارد آنست که شیوع و ویروس کرونا را نمی‌توان صرفاً یک پدیده پزشکی دانست. شیوع و ویروس کرونا عملاً به یک بحران اجتماعی بدل شده است که نه تنها بدن‌ها و بهداشت ما را تهدید می‌کند بلکه پیامدهای بسیار جدی‌ای برای فرهنگ، دین، سیاست و اقتصاد ایران و جهان داشته و دارد و باید آن را به مثابه یک بحران اجتماعی در معنای تام و وسیع آن و شاید یک "ابر بحران" در نظر گرفت. از این رو ضروری است که در مورد ابعاد اجتماعی و فرهنگی این موقعیت پاندمیک جهانی بیشتر بررسی و تأمل داشته باشیم. زیرا حل این بحران و گذار از آن مستلزم همکاری و همیاری وسیع در همه بخش‌های جامعه است، بدون همراهی جامعه و فرهنگ‌سازی مناسب، امکان گذار از این بحران بزرگ نخواهند بود. برای این هدف لازم است که رکن‌های اصلی از مکانیسم‌ها و ابعاد اجتماعی و فرهنگی بحران، که در جامعه ایرانی داشته باشیم، تا از این طریق بتوانیم در سیاستگذاری‌های لازم برای مدیریت اجتماعی این بحران، همه ذی‌نفعان و ذی‌نفوذان اجتماعی و همچنین همه فرآیندهای موثر و تعیین‌کننده را شناسایی و مورد توجه قرار دهیم. در شرایط بحران کرونا، بدون توجه به زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی، نه تنها امکان اثرگذاری مثبت اندک